

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	08.10.2019
Received / Makale Geliş	29.08.2019	Published / Yayınlanma	09.10.2019

TÜRKÇE EĞİTİMİ VE MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN TÜRK POP MÜZİĞİ ŞARKILARINDA DEYİM VE ATASÖZÜ KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ¹

THE OPINIONS OF STUDENTS STUDYING IN TURKISH EDUCATION AND MUSIC EDUCATION DEPARTMENTS ON THE USE OF IDIOMS AND PROVERBS IN TURKISH POP MUSIC SONGS

Dr. Öğr. Üyesi Funda ÖRGE YAŞAR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Çanakkale / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-8207-9685

Gözde ÖN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Çanakkale / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0003-1408-1254

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1348>

Reference: Örgü Yaşar, F. & ÖN, G. (2019), Türkçe Eğitimi ve Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Okuyan Öğrencilerin Türk Pop Müziği Şarkılarında Deyim ve Atasözü Kullanımına Yönelik Görüşleri, *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(43): 2976-2995.

ÖZET

Çalışmanın amacı, Türkçe Eğitimi ve Müzik Eğitimi Anabilim dallarında okuyan öğrencilerin Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımına yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2018-2019 akademik yılı bahar yarıyılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi ve Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımına yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan 9 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmış, yapılan değerlendirmeler sonucunda bulgular 9 ana tema altında gruplandırılarak yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözlerinin kullanılmasının geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağladığını söyleyen öğrencilerin yanında (%71,875), katkı sağlamadığını (%18,75) ve kısmen katkı sağladığını (%9,375) söyleyen öğrencilerin de olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin %65,625'i Türk pop müziği şarkıları aracılığıyla deyimlerin, %21,875'i atasözlerinin daha kolay öğretilbileceğini düşünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deyim, Atasözü, Türk Pop Müziği, Şarkı.

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal the opinions of the students studying in Turkish Education and Music Education Departments about the use of idioms and proverbs in Turkish pop music songs. Qualitative research method was used and the data was collected by a semi-structured interview form. The participants of the study consisted of students studying in the Department of Turkish Education and Music Education in Çanakkale Onsekiz Mart University in the spring semester of 2018-2019 academic year. A semi-structured interview form consisting of 9 open-ended questions prepared by the researcher was used to determine the students' ideas about the use of idioms and proverbs in Turkish pop music songs. The content analysis technique was used in the evaluation of the data obtained and the findings were grouped under 9 main themes. According to the results

¹ Bu makale; "Türk Pop Müziğinde Deyim ve Atasözü Kullanımına Yönelik Bir Değerlendirme" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

of the research, it was found that there are students who stated that the use of idioms and proverbs in Turkish pop music songs contributed to the preservation of the traditional culture (71.875%), as well as the ones who stated that they do not contribute (18.75%) and partially contribute (9.375%). In addition, 65,625% of the students think that idioms and 21.875% of students think that proverbs can be taught more easily through Turkish pop music songs.

Key Words: Idiom, Proverb, Turkish Pop Music, Song.

1. GİRİŞ

“İnsanoğlunun kullandığı en önemli iletişim aracı olan dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan baktığımızda başka başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlıktır” (Doğan, 2012: 1). Dil aynı zamanda bir toplumun kültürünün de taşıyıcısıdır. “Kültür, milletin yüzyıllar boyunca ilgi, algı, tutum ve davranışlarla tezahür eden yaşam biçimi, maddi ve manevi değerler toplamı olup nesilden nesile bir miras olarak aktarılagelmiştir” (Göçer, 2012: 50). Aktarılan bu unsurlardan biri de bir dile ait söz varlığıdır. “Bir dilin söz varlığı denilince; o dile ait sözcükler, deyimler, kalıp sözler, atasözleri, terimler ve çeşitli anlatım kalıplarının hepsi kastedilmektedir” (Sinan ve Demir, 2010: 649).

“Toplumların dil hazinelerinde önemli bir yer oluşturan atasözleri ve deyimler, toplum tarafından kabul edilen duygu ve düşüncelerin dile getirildiği sözlerdir” (Karabağ ve Coşan, 2000: 5). Bu sözlerden deyim “bir kavramı, bir durumu ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümcedir” (Aksoy, 1988: 52). Deyimler, “dilün kültürel boyutunu destekleyen ve yürüten önemli malzemelerdir” (Metem, 2014: 115). Dolayısıyla deyimler, dilsel ve kültürel yönden önem taşırlar. Atasözleri ise, “hayat prensibi olacak fikir ve düşünceleri, din, ahlâk, hukuk, iktisad, terbiye, gelenek-görenek ile tabiat hâdiselerinden, teknikten vb. çıkacak kaideleri müşahhasan mücerrede giden bir yolla, bâzen bir fıkra kılığında söz ve yazı ile nesillerden nesillere intikal ettiren hikmetli cümlelerdir” (Elçin, 1986: 625). Atasözleri “evrensel olarak son derece yaygın bir kültürel olgu olmakla beraber, atasözlerinin ilk olarak ortaya çıkışları yer ve zaman bakımından herhangi bir kesinlikten uzaktır” (Çobanoğlu, 2004: 1).

“Türkçemiz söz varlığı, kültürel değerlerin ifade çeşitliliği gibi açılardan oldukça zengindir. Bu zenginliklerden biri de şarkı sözlerimizdir” (Artuç, 2011: 1). Günlük hayatta yemek yemek, su içmek, uyumak gibi temel ihtiyaçlarımızın yanında boş zamanlarımızı değerlendirmek amacıyla resim yapmak, kitap okumak gibi etkinliklerin arasına müzik dinlemeyi de ekleriz. Çünkü “insanın doğasında ritim vardır ve şarkı dinlemek evrensel bir ihtiyaçtır” (Tabak ve Göçer, 2014: 157).

Müzik, “insana duyup düşündüklerini seslerle anlatma imkânı veren bir dildir” (Say, 2009: 17). *Güncel Türkçe Sözlükte* ise müzikle ilgili iki farklı tanıma yer verilmiştir. Bunlar: 1. “Birtakım duygu ve düşünceleri belli kurallar çerçevesinde uyumlu seslerle anlatma sanatı, musiki” ve 2. “Bu biçimde düzenlenmiş seslerden oluşan eserlerin okunması veya çalınması” tanımlarıdır. Müzik, şarkının çalınmasında kullanılan müzik aleti, şarkının ritmi vb. faktörlere bağlı olarak farklı başlıklar altında ele alınmaktadır. Canbay (2015) tarafından yapılan bir sınıflandırmaya göre ülkemizde görülen müzik türleri: 1. Türk Halk Müziği, 2. Türk Sanat Müziği, 3. Askeri Müzik, 4. Popüler Müzik, 5. Klasik Müzik ve 6. Dini Müziktir.

Yukarıda sayılan müzik türleri arasında Popüler Müzik, “çoğunlukla onu tüketen insan için hem olanakları doğrultusunda çalışma ortamında hem de işten arta kalan boş zamanını değerlendirirken tükettiği bir müziktir” (Çiftçi, 2010: 152). *Güncel Türkçe Sözlükte* pop müziği ile ilgili “İngiliz ve Amerikalıların başlattıkları, hareketli, yerel motiflerden yararlanılarak yapılan, gençler arasında çok beğenilen bir müzik türü, pop.” tanımına yer verildiği görülmektedir. Bu bağlamda pop müziğinin dünyada yoğun olarak dinlenmeye başlanmasıyla birlikte ülkemizde de bu türe olan ilginin arttığı, pop müziğine yönelik Türkçe eserlerin yazılmasıyla bu müzik türünün öncelikle gençler arasında sevilen ve beğenilen bir tür hâline geldiğini söylemek mümkündür.

Müzik, yaşamımızda bir hayli önem teşkil etmektedir. Çoğu zaman kendimizi müziğin, ruhu besleyen hoş tınısına kaptırırız. Neşeli olduğumuzda hareketli şarkıları tercih ederken duygusal olduğumuzda biraz daha yavaş ve ağır olan şarkıları tercih edip köşemize çekiliriz. Kendimizi çoğu zaman müziğin ritmine kaptırırken sözlerine dikkat bile etmeyiz. Hâlbuki sözlere kulak kesildiğimizde kimi şarkıların Türkçenin söz varlığını yansıtan kalıplaşmış ifadelerine yer verdiği için ne kadar zengin olduğunu görebiliriz. Türkiye’de en çok dinlenen müzik türlerinden biri olan pop müzik, diğer müzik türlerine

oranla her kesime ve her yaş grubuna hitap edebilen bir yapıya sahip olsa da en çok gençler tarafından tercih edilmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımına yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin Türk Pop Müziğinde deyim ve atasözü kullanımına yönelik görüşlerini öğrenmek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır” (Yıldırım ve Şimşek 2008: 39). Verilerin toplanmasında ise nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme “bireylerin; çeşitli konulardaki bilgi, düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde” (Karasar, 2005: 166) kullanılan bir tekniktir. Görüşme tekniği katılımcıların sayısına göre bireysel ve grup görüşmeleri olmak üzere ikiye ayrılırken uygulanan kuralların katılıma göre yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış görüşmeler olarak da üçe ayrılır (Karasar, 2005: 166-168). Yarı yapılandırılmış görüşmeler, yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmelerin birleşiminden oluşur. Bu bağlamda hem yapılandırılmış görüşmelerde olduğu gibi önceden hazırlanmış seçeneklerden birini seçmeyi hem de yapılandırılmamış görüşmelerde olduğu gibi ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi sağlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2008: 233-234).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında okuyan 16, Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okuyan 16 öğrenci olmak üzere 32 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde rastlantısal yöntem kullanılmış olup çalışmaya gönüllü olan öğrenciler katılmıştır. Bu bağlamda Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında birinci sınıfta okuyan 2, ikinci sınıfta okuyan 3, üçüncü sınıfta okuyan 4, dördüncü sınıfta okuyan 5 ve Yüksek Lisans ders aşamasında olan 2 öğrenci; Müzik Eğitimi Anabilim Dalında birinci sınıfta okuyan 1, ikinci sınıfta okuyan 4, üçüncü sınıfta okuyan 2, dördüncü sınıfta okuyan 9 öğrenci seçilmiştir. Öğrencilerin kimliklerini gizlemek için kız öğrenciler K1, K2, K3, K4, K5...; erkek öğrenciler ise E1, E2, E3, E4, E5... şeklinde kodlanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğrencilerin ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğrencilerin Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımına yönelik düşüncelerini ortaya koymak amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan 9 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Hazırlanan form, araştırmada iç geçerliliği sağlamak için üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarından, görüşme formunda yer alan soruların anlaşılır olup olmadığını ve ilgili soruların, ele alınan araştırma konusunu kapsayıp kapsamadığını incelemeleri istenmiştir. Alan uzmanlarından gelen dönütlere göre sorular tekrar gözden geçirilmiş, gerekli düzeltmeler yapılmış ve çalışma grubuna dahil edilmeyen Türkçe Eğitimi ve Müzik Eğitimi Anabilim dallarından ikişer öğrenci ile pilot görüşme yapılmıştır. Pilot görüşmede, soruların öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığı sınıanmıştır. Öğrencilerden elde edilen verilerden hareketle görüşme formunda yer alan açık uçlu soruların istenilen verileri sağladığı kanısına varılarak Türkçe Eğitimi ve Müzik Eğitimi Anabilim dallarında okuyan öğrencilere bu görüşme formu uygulanmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Analizi

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulanması sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda bulgular, 9 ana tema altında gruplandırılmıştır. İlgili temalar: 1. Kadın sanatçıların Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözlerine yer verme düzeyi, 2. Erkek sanatçıların Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözlerine

yer verme düzeyi, 3. Araştırma kapsamında incelenen şarkılarda yer alan deyim ve atasözlerinin hatırlanma düzeyi, 4. Türk Pop Müziği şarkılarında en çok hangi deyim ve atasözlerine yer verildiğine yönelik tahmin, 5. Türk Pop Müziği şarkılarında kullanılan deyim ve atasözlerinin geleneksel kültürün yaşatılmasına katkısı, 6. Deyim ve atasözlerinin Türk Pop Müziğinde kullanılma amacı, 7. Türk Pop Müziği şarkıları aracılığıyla deyim veya atasözlerinin mi daha kolay öğretilbilir olduğu, 8. Türk Pop Müziği şarkıları aracılığıyla ilk kez duyulup öğrenilen deyim ve atasözleri, 9. Türk Pop Müziği aracılığıyla deyim ve atasözü öğretimine yönelik öneriler olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Öğrencilerin, Kadın Türk Pop Müziği Sanatçılarına Şarkılarında Deyim ve Atasözlerine Yer Verme Sıklığına Göre Sıralamalarına Yönelik Bulgular

Tablo 1’de öğrencilerin, kadın Türk Pop Müziği sanatçılarına, şarkılarında deyim ve atasözlerine yer verme sıklıklarına yönelik tahminlerinin frekans dağılımı görülmektedir. Buna göre Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğrencilerin, deyim ve atasözlerini şarkılarında en çok kullanan sanatçı olarak Sezen Aksu’yu gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri, deyim ve atasözlerinin kullanılma sıklıklarına yönelik tahminlerine göre Ajda Pekkan’ı ikinci sıraya, Sıla’yı üçüncü sıraya, Sertab Erener’i dördüncü sıraya koymuşlardır. Bununla birlikte Hande Yener’in, şarkılarında deyim ve atasözlerini en az kullanan sanatçı olarak tahmin edildiği tespit edilmiştir.

Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğrencilere bakıldığında ise öğrencilerin, şarkılarında deyim ve atasözlerini en çok kullanan sanatçı olarak Sezen Aksu’yu birinci sıraya yerleştirdikleri görülmektedir. Tablo 1 gözden geçirildiğinde Sezen Aksu’yu sırasıyla Sertab Erener, Sıla, Ajda Pekkan ve Hande Yener’in izlediği anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda Türkçe Eğitimi ve Müzik Eğitimi anabilim dallarında okuyan öğrencilerin, şarkılarında deyim ve atasözlerini en çok kullanan sanatçı olarak Sezen Aksu, üçüncü sıraya yerleştirilen Sıla ve en az kullanan sanatçı olarak Hande Yener’de hemfikir oldukları; ikinci ve dördüncü sırada yer alan sanatçılarla ilgili (Ajda Pekkan ve Sertab Erener) farklı görüşlere sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin, Şarkılarında En Çok Deyim ve Atasözü Kullanan Kadın Pop Müziği Sanatçılarına Sıralamalarına Yönelik Görüşleri

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri			Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri		
Sıralama	Sanatçının Adı	f	Sıralama	Sanatçının Adı	f
1	Sezen Aksu	8	1	Sezen Aksu	7
2	Ajda Pekkan	7	2	Sertab Erener	5
3	Sıla	6	3	Sıla	7
4	Sertab Erener	5	4	Ajda Pekkan	10
5	Hande Yener	10	5	Hande Yener	8

3.2. Öğrencilerin, Erkek Türk Pop Müziği Sanatçılarına Şarkılarında Deyim ve Atasözlerine Yer Verme Sıklığına Göre Sıralamalarına Yönelik Bulgular

Tablo 2’de öğrencilerin, erkek sanatçılarına, şarkılarında deyim ve atasözlerine yer verme sıklıklarına yönelik tahminlerinin frekans dağılımı görülmektedir. Buna göre Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğrencilerin, deyim ve atasözlerini şarkılarında en çok kullanan erkek sanatçı olarak Tarkan’ı gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri, deyim ve atasözlerinin kullanılma sıklıklarına yönelik tahminlerine göre MFÖ’yü (Mazhar, Fuat, Özkan) ikinci sıraya, Levent Yüksel’i üçüncü sıraya, Gökhan Türkmen’i dördüncü sıraya koymuşlardır. Murat Boz ise şarkılarında deyim ve atasözlerini en az kullanan sanatçı olarak beşinci sıraya yerleştirilmiştir.

Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğrencilere bakıldığında ise öğrencilerin, şarkılarında deyim ve atasözlerini en çok kullanan sanatçı olarak MFÖ’yü birinci sıraya yerleştirdikleri görülmektedir. Tablo 2 gözden geçirildiğinde MFÖ’yü sırasıyla Tarkan, Levent Yüksel, Gökhan Türkmen ve Murat Boz izlemektedir.

Bu bağlamda Türkçe Eğitimi ve Müzik Eğitimi anabilim dallarında okuyan öğrencilerin, sırasıyla üçüncü, dördüncü ve beşinci sırada yer alan Levent Yüksel, Gökhan Türkmen ve Murat Boz ile ilgili aynı fikirlere sahip oldukları ancak şarkılarında deyim ve atasözlerine en çok yer veren ve onu ikinci

sırada izleyen sanatçı konusunda farklı düşündükleri anlaşılmaktadır. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğrenciler Tarkan'ı birinci sıraya yerleştirirken Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri MFÖ'yü birinci sıraya yerleştirmişlerdir.

Tablo 2. Öğrencilerin, Şarkılarında En Çok Deyim ve Atasözü Kullanan Erkek Pop Müziği Sanatçılarını Sıralamalarına Yönelik Görüşleri

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri			Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri		
Sıralama	Sanatçının Adı	f	Sıralama	Sanatçının Adı	f
1	Tarkan	12	1	MFÖ	9
2	MFÖ	11	2	Tarkan	5
3	Levent Yüksel	10	3	Levent Yüksel	9
4	Gökhan Türkmen	7	4	Gökhan Türkmen	8
5	Murat Boz	7	5	Murat Boz	10

3.3. Öğrencilerin, Çalışma Kapsamında İncelenen Türk Pop Müziği Sanatçılarının Şarkılarında Yer Alan Deyim ve Atasözlerini Hatırlamalarına Yönelik Bulgular

Tablo 3'te Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, araştırma kapsamında incelenen Türk Pop Müziği sanatçılarının şarkılarında geçen deyimleri hatırlamalarına yönelik veriler yer almaktadır. Tabloya bakıldığında K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E9, E10, E11, E12, E13, E14, E16 kodlu öğrencilerin deyimlere yönelik örnek verdiklerini; K10, E8, E15 ve E17 kodlu öğrencilerin örnek vermedikleri görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin Tarkan için 28 farklı deyim, MFÖ için 7 farklı deyim, Ajda Pekkan ve Murat Boz için üçer farklı deyim, Sertab Erener için 2 deyim, Gökhan Türkmen ve Levent Yüksel için birer farklı deyim örneği verdikleri; Hande Yener, Sezen Aksu ve Sıla'nın şarkılarında geçen deyimlere yönelik ise örnek vermedikleri tespit edilmiştir. En çok hatırlanan deyim *pireyi deve yapmak* deymi (12 kişi) olmuş; bunu sırasıyla *ateşe körükle gitmek* (5 kişi) ve *caka satmak* (4 kişi) deyimleri izlemiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin, İncelenen Sanatçıların Şarkılarından Hatırladıkları Deyimler

Sanatçı	Deyim
Ajda Pekkan	Bıçak kemiğe dayanmak (K1), hayra yormak (K3), inim inim inlemek (K2)
Gökhan Türkmen	İçi erimek (K3)
Hande Yener	-
Levent Yüksel	Yüreği kan ağlamak (E16)
MFÖ	Abayı yakmak (K1), boş konuşmak (K4), gözü yolda kalmak (E1, E4), her kafadan bir ses çıkmak (E4), şeytan tüyü olmak (K1), tövbe etmek (E13), yüreği yanmak (E13)
Murat Boz	Feda olmak (E3), mum gibi erimek (E3), yarasına tuz basmak (K9)
Sertab Erener	Dolduruşa gelmek (K2), sinirlerine hâkim olmak (E16)
Sezen Aksu	-
Sıla	-
Tarkan	Al birini vur ötekine (E9), alını açık olmak (K6), ateşe körükle gitmek (K3, K11, E1, E7, E11), atıp tutmak (K11, K12), bir eli yağda bir eli balda olmak (K13, E11), bir kalemde silmek (K8), burnu Kaf dağının ardında olmak (K3), caka satmak (K1, K2, E5, E10), damarına basmak (K7), dilli düdük (E1, E6), el üstünde tutmak (K5), eski köye yeni adet getirmek (K1), hapı yutmak (K4), inceldiği yerden kopmak (K1, K3), iki eli yakasında olmak (K7), kendi kuyusunu kazmak (K8, K9, E1), kuşsütü ile beslemek (K5), lıkr lıkr içmek (E14), mangalda kül bırakmamak (E11), oyuna getirmek (K6), ömre bedel olmak (K2), pabucunu dama atmak (K2, K4), pireyi deve yapmak (K2, K3, K5, K8, K15, E1, E2, E6, E7, E10, E12, E16), sabahı zor etmek (K11), şeytana uymak (K1), toz duman olmak (E11), uykuları kaçmak (K3, K5, K14), zır deli (E5)

Tablo 4'e bakıldığında ise Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, araştırma kapsamında incelenen Türk Pop Müziği sanatçılarının şarkılarında geçen atasözlerini hatırlamalarına yönelik veriler yer almaktadır. Tablo 4'te K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8, K10, K11, K12, K13, K15, E3, E4, E5, E8, E11, E12, E16 kodlu öğrencilerin atasözlerine yönelik örnek verdikleri; K5, K9, K14, E1, E2, E6, E7, E9, E10, E13, E14, E15 ve E17 kodlu öğrencilerin örnek vermedikleri görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin Tarkan için 7 farklı atasözü; Sezen Aksu için 4 farklı atasözü; Ajda Pekkan, Hande Yener ve Murat Boz için birer farklı atasözü örneği verdikleri;

Gökhan Türkmen, Levent Yüksel, MFÖ ve Sıla'nın şarkılarında geçen atasözlerine yönelik ise örnek vermedikleri tespit edilmiştir. En çok hatırlanan atasözleri *rüzgâr eken fırtına biçer* (9 kişi) ve *söz gümüşşe sükût altındır* (9 kişi) atasözleri olmuş; bunu sırasıyla *al elmaya taş atan çok olur* (6 kişi), *ateşle barut yan yana durmaz* (4 kişi) atasözleri izlemiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin, İncelenen Sanatçıların Şarkılarından Hatırladıkları Atasözleri

Sanatçı	Atasözü
Ajda Pekkan	Kadının fendi erkeği yendi (K1)
Gökhan Türkmen	-
Hande Yener	Gönül ferman dinlemez (K1)
Levent Yüksel	-
MFÖ	-
Murat Boz	Sabrın sonu selamettir (E3)
Sertab Erener	Ateşle barut yan yana durmaz (K2, K3, E8, E16)
Sezen Aksu	Çivi çiviye söker (K3), elimi sallasam ellisi, belimi sallasam tellisi (K3), sürüden ayrılanı kurt kapar (K3, K4), yalnızlık Allah'a mahsus (K8)
Sıla	-
Tarkan	Al elmaya taş atan çok olur (K3, K6, K10, K15, E4, E11), ateş düştüğü yeri yakar (K6, K13), dışı eli yakar, içi beni yakar (K6), eden bulur (K2), kendi düşen ağlamaz (K1, K2, K13), rüzgâr eken fırtına biçer (K1, K2, K3, K7, K11, K13, E5, E8, E12), söz gümüşşe sükût altındır (K1, K3, K7, K11, K12, K15, E3, E5, E12)

3.4. Öğrencilerin, Türk Pop Müziği Şarkılarında En Çok Hangi Deyimlere Yer Verildiğine Dair Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 5'te öğrencilerin Türk Pop Müziği şarkılarında en çok kullanılan deyimlerin hangi deyimler olduğuna yönelik tahminlere ait bulgular yer almaktadır. Bu kapsamda her öğrenciden beş farklı örnek vermesi istenmiştir. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda toplamda 105 farklı deyimden 35'inin birden fazla öğrenci tarafından örnek olarak verildiği tespit edilmiştir. Bu deyimler sırasıyla; abayı yakmak (6 kişi); can yakmak, gözleri dolmak (beşer kişi); gözü yolda kalmak (4 kişi); ateş bacayı sarmak, ateşle oynamak, canı çıkmak, eline düşmek, gözden düşmek, içine atmak, kan ağlamak, pireyi deve yapmak (üçer kişi); ağzı kulaklarına varmak, ah almak, aklını kaçırmak, burun kıvrırmak, darısı başına, dizini dövmek, göze almak, haddini bilmek, içi sıkılmak, içi yanmak, içine dert olmak, iki eli yakasında olmak, ipin ucunu kaçırmak, kafa tutmak, kalbini kırmak, kendi kuyusunu kendi kazmak, kına yakmak, küplere binmek, mangalda kül bırakmamak, meydan okumak, şeytana uymak, yangına körükle gitmek, yüreği sızlamak (ikişer kişi) deyimleridir.

Tablo 5. Öğrencilerin, Türk Pop Müziği Şarkılarında En Çok Kullanılan Deyimlerin Hangileri Olduğuna Dair Görüşleri

No	Deyim	Sayı	Öğrenci
1	Abayı yakmak	6 kişi	K11, K12, E11, E12, E13, E15
2	Adam etmek	1 kişi	K11
3	Ağzı kulaklarına varmak	2 kişi	E1, E14
4	Ah almak	2 kişi	K14, E15
5	Aklı başında olmamak	1 kişi	E13
6	Aklını çelmek	1 kişi	K8
7	Aklını kaçırmak	2 kişi	E12, E15
8	Aşka düşmek	1 kişi	E12
9	Ateş bacayı sarmak	3 kişi	K10, K13, E9
10	Ateşle oynamak	3 kişi	K10, K14, E8
11	Avucunu yalamak	1 kişi	E1
12	Bağrı yanmak	1 kişi	K13
13	Bakış atmak	1 kişi	K8
14	Bir eli yağda bir eli balda olmak	1 kişi	K15
15	Bir içim su	1 kişi	K12
16	Boş bulunmak	1 kişi	K4
17	Burnunda tütme	1 kişi	K9
18	Burnunun direği sızlamak	1 kişi	E14
19	Burun kıvrırmak	2 kişi	E5, E7
20	Buzları eritmek	1 kişi	E10

Tablo 5. Öğrencilerin, Türk Pop Müziği Şarkılarında En Çok Kullanılan Deyimlerin Hangileri Olduğuna Dair Görüşleri (Devamı)

No	Deyim	Sayı	Öğrenci
21	Can atmak	1 kişi	K8
22	Can yakmak	5 kişi	K11, K12, E2, E12, E14
23	Canı çıkmak	3 kişi	K4, K9, E17
24	Canından bezmek	1 kişi	K1
25	Çamur atmak	1 kişi	K6
26	Darısı başına	2 kişi	E6, E7
27	Deveye hendek atlatmak	1 kişi	E9
28	Dibe vurmak	1 kişi	K9
29	Dile düşmek	1 kişi	K3
30	Diline dolamak	1 kişi	K9
31	Dillere düşmek	1 kişi	K13
32	Dizini dövme	2 kişi	E6, E7
33	Dizlerine kapanmak	1 kişi	K3
34	Duman altı olmak	1 kişi	E11
35	Ele vermek	1 kişi	E16
36	Eline düşmek	3 kişi	K1, E14, E17
37	Esip gürlemek	1 kişi	E5
38	Eski hamam eski tas	1 kişi	K15
39	Etekleri tutuşmak	1 kişi	K6
40	Etekleri zil çalmak	1 kişi	E4
41	Fır dönmek	1 kişi	E4
42	Foyası meydana çıkmak	1 kişi	E1
43	Gönül almak	1 kişi	K2
44	Gözden düşmek	3 kişi	E2, E3, E6
45	Göze almak	2 kişi	K4, K10
46	Gözleri dolmak	5 kişi	K5, K7, E2, E10, E15
47	Gözlerinden okunmak	1 kişi	E16
48	Gözü dönmek	1 kişi	K8
49	Gözü yolda kalmak	4 kişi	E1, E4, E8, E17
50	Haddini aşmak	1 kişi	E3
51	Haddini bilmek	2 kişi	K5, E2
52	Hâli harap olmak	1 kişi	K1
53	Har vurup harman savurmak	1 kişi	E10
54	Havalara uçmak	1 kişi	E9
55	Huyuna suyuna gitmek	1 kişi	K14
56	Hükmü geçmek	1 kişi	E5
57	İçi içine sığmamak	1 kişi	K12
58	İçi sıkılmak	2 kişi	K3, E15
59	İçi yanmak	2 kişi	E16, E17
60	İçine atmak	3 kişi	K4, K5, E1
61	İçine dert olmak	2 kişi	K7, K15
62	İçini dökmek	1 kişi	K4
63	İhanete uğramak	1 kişi	K2
64	İki eli yakasında olmak	2 kişi	K13, K15
65	İki gözü iki çeşme	1 kişi	E8
66	İlaç gibi gelmek	1 kişi	E9
67	İnzivaya çekilmek	1 kişi	E2
68	İpin ucunu kaçırmak	2 kişi	K5, K6
69	İşi oluruna bırakmak	1 kişi	E3
70	Kafa tutmak	2 kişi	K13, K15
71	Kalbine göre	1 kişi	E17
72	Kalbini kırmak	2 kişi	K3, E13
73	Kan ağlamak	3 kişi	K6, E3, E13
74	Kan ter içinde	1 kişi	E10
75	Kazık atmak	1 kişi	E3

Tablo 5. Öğrencilerin, Türk Pop Müziği Şarkılarında En Çok Kullanılan Deyimlerin Hangileri Olduğuna Dair Görüşleri (Devamı)

No	Deyim	Sayı	Öğrenci
76	Kendi kuyusunu kendi kazmak	2 kişi	E4, E5
77	Kendini bilmek	1 kişi	K7
78	Kına yakmak	2 kişi	E8, E14
79	Kolu kanadı kırılmak	1 kişi	E10
80	Kul köle olmak	1 kişi	K1
81	Kulak asmak	1 kişi	K8
82	Kulak kesilmek	1 kişi	E7
83	Küplere binmek	2 kişi	K10, E12
84	Mangalda kül bırakmamak	2 kişi	K7, K11
85	Meydan okumak	2 kişi	K6, K14
86	Nazar değmek	1 kişi	K7
87	Nazara gelmek	1 kişi	E16
88	Ocağı sönmek	1 kişi	E11
89	Ok yaydan çıkmak	1 kişi	K12
90	Oyuna gelmek	1 kişi	E6
91	Peşinden koşmak	1 kişi	K10
92	Pireyi deve yapmak	3 kişi	K5, E9, E16
93	Ruhu bile duymamak	1 kişi	E11
94	Rüyasında görememek	1 kişi	E11
95	Sabrı taşmak	1 kişi	E5
96	Sevgi beslemek	1 kişi	K2
97	Suyu çıkmak	1 kişi	K9
98	Şeytana uymak	2 kişi	K1, E8
99	Tav olmak	1 kişi	E7
100	Uykusu kaçmak	1 kişi	K14
101	Yalan atmak	1 kişi	K2
102	Yangına körükle gitmek	2 kişi	K11, E4
103	Yas tutmak	1 kişi	K2
104	Yüreği sızlamak	2 kişi	K3, E6
105	Yüreği yanmak	1 kişi	E13

3.5. Öğrencilerin, Türk Pop Müziği Şarkılarında En Çok Hangi Atasözlerine Yer Verildiğine Dair Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 6'da öğrencilerin Türk Pop Müziği şarkılarında en çok kullanılan atasözlerinin hangileri olduğuna yönelik tahminlere ait bulgular yer almaktadır. Bu kapsamda her öğrenciden beş farklı örnek vermesi istenmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda toplamda 64 farklı atasözünden 27'sinin birden fazla öğrenci tarafından örnek olarak verildiği tespit edilmiştir. Bunlar sırasıyla; rüzgâr eken fırtına biçer (13 kişi); ateş düştüğü yeri yakar, çivi çiviye söker (on birer kişi); gönül feran dinlemez, kendi düşen ağlamaz, söz gümüşse sükût altındır (dokuzar kişi); yolcu yolunda gerek (5 kişi); alma mazlumun ahını çıkar aheste aheste, âşığın gözü kördür, evdeki hesap çarşıya uymaz, son pişmanlık fayda etmez, sürüden ayrılanı kurt kapar, tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır (dörder kişi); armudun iyisini aylar yer, bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır, çok naz âşık usandırır (üçer kişi); aklın yolu birdir, ateşle barut yan yana durmaz, davul bile dengi dengine çalar, dost acı söyler, düşenin dostu olmaz, etme bulma dünyası, gelen gideni aratır, hatasız kul olmaz, her işte bir hayır vardır, kalp kalbe karşıdır, acele giden ecele gider (ikişer kişi) atasözleridir.

Tablo 6. Öğrencilerin, Türk Pop Müziği Şarkılarında En Çok Kullanılan Atasözlerinin Hangileri Olduğuna Dair Görüşleri

No	Atasözü	Sayı	Öğrenci
1	Acele giden ecele gider	2 kişi	K12, E15
2	Aç gözünü, açarlar gözünü	1 kişi	E15
3	Aç ne yemez, tok ne demez	1 kişi	E4
4	Açtırma kutuyu, söyletme kötüyü	1 kişi	K6
5	Ağacın kurdu içinde olur	1 kişi	E5
6	Ağız yer, yüz utanır	1 kişi	E7

Tablo 6. Öğrencilerin, Türk Pop Müziği Şarkılarında En Çok Kullanılan Atasözlerinin Hangileri Olduğuna Dair Görüşleri (Devamı)

No	Atasözü	Sayı	Öğrenci
7	Aklın yolu birdir	2 kişi	E14, E17
8	Allah'ın bildiği kuldan saklanmaz	1 kişi	E12
9	Alma mazlumun ahını çıkar, aheste aheste	4 kişi	K1, K4, E10, E17
10	Armudun iyisini aylar yer	3 kişi	K13, E12, E13
11	Arpa eken buğday biçmez	1 kişi	K15
12	Âşğın gözü kördür	4 kişi	K7, K14, E3, E6
13	Ateş düştüğü yeri yakar	11 kişi	K4, K5, K6, K7, K8, K13, K15, E2, E6, E8, E14
14	Ateş olmayan yerden duman çıkmaz	1 kişi	E3
15	Ateşle barut yan yana durmaz	2 kişi	K11, E16
16	Balık baştan kokar	1 kişi	E3
17	Başa gelen çekilir	1 kişi	E9
18	Battu balık yan gider	1 kişi	K13
19	Bir çiçekle bahar olmaz	1 kişi	E4
20	Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır	3 kişi	K3, K6, E16
21	Bugün bana ise yarın sana	1 kişi	E16
22	Çivi çiviye söker	11 kişi	K3, K6, K7, K11, E2, E4, E5, E7, E9, E12, E13
23	Çok naz âşık usandırır	3 kişi	K2, K12, E5
24	Damlaya damlaya göl olur	1 kişi	E11
25	Davul bile dengi dengine çalar	2 kişi	K3, K4
26	Davulun sesi uzaktan hoş gelir	1 kişi	K4
27	Dışı eli yakar, içi beni yakar	2 kişi	K15, E15
28	Dikensiz gül olmaz	1 kişi	K2
29	Dost acı söyler	2 kişi	E6, E11
30	Dünya Süleyman'a bile kalmamış	1 kişi	E8
31	Düşenin dostu olmaz	2 kişi	K9, E7
32	El elden üstündür	1 kişi	E14
33	Elimi sallasam ellisi, başımı sallasam tellisi	1 kişi	K3
34	Etme bulma dünyası	2 kişi	K2, K9
35	Evdeki hesap çarşıya uymaz	4 kişi	K11, K14, E12, E13
36	Felek, kimine kavun yedirir kimine kelek	1 kişi	K15
37	Gelen gideni aratır	2 kişi	K9, E1
38	Gelini ata bindirmişler ya nasip demiş	1 kişi	K10
39	Gönül ferman dinlemez	9 kişi	K1, K6, K7, K8, K9, E1, E2, E8, E11
40	Göz görmeyince gönül katlanır	1 kişi	E4
41	Gözden irak olan gönülden de irak olur	1 kişi	E6
42	Hak yerini bulur	1 kişi	E11
43	Hatasız kul olmaz	2 kişi	E1, E3
44	Haydan gelen huya gider	1 kişi	K14
45	Her işte bir hayır vardır	2 kişi	E2, E9
46	İyilik eden iyilik bulur	1 kişi	K5
47	Kalp kalbe karşındır	2 kişi	K8, K10
48	Kendi düşen ağlamaz	9 kişi	K1, K2, K5, K10, E3, E8, E15, E16, E17
49	Keskin sirke küpüne zarar	1 kişi	E13
50	Körle yatan şaşı kalkar	1 kişi	E5
51	Nikâhta keramet vardır	1 kişi	K13
52	Rüzgâr eken fırtına biçer	13 kişi	K3, K5, K9, K10, K12, K13, K14, K15, E8, E9, E14, E16, E17
53	Sap döner, keser döner; gün gelir hesap döner	1 kişi	E10
54	Son pişmanlık fayda etmez	4 kişi	K2, K14, E7, E10
55	Söz gümüşse sükül altındır	9 kişi	K5, K7, K10, K11, E2, E6, E7, E9, E14
56	Su küçüğün, söz büyüğün	1 kişi	E10
57	Sürüden ayrılanı kurt kapar	4 kişi	K4, K8, K12, E17
58	Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır	4 kişi	K1, K11, E1, E12
59	Üzüm üzümüne baka baka kararır	1 kişi	E4
60	Yalancının mumu yatsıya kadar yanar	1 kişi	E15

Tablo 6. Öğrencilerin, Türk Pop Müziği Şarkılarında En Çok Kullanılan Atasözlerinin Hangileri Olduğuna Dair Görüşleri (Devamı)

No	Atasözü	Sayı	Öğrenci
61	Yalnızlık, Allah'a mahsustur	1 kişi	E5
62	Yolcu yolunda gerek	5 kişi	K1, K8, K12, E10, E11
63	Zorla güzellik olmaz	1 kişi	E1
64	Zürefanın düşkünü, beyaz giyer kış günü	1 kişi	E13

3.6. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Deyim ve Atasözlerinin Türk Pop Müziğinde Kullanılmasının Geleneksel Kültürün Yaşatılmasına Katkısı Konusundaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular

Öğrencilerle yapılan görüşmeler incelendiğinde; Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözlerinin kullanılmasının geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağladığını söyleyen öğrencilerin yanında (%71,875), katkı sağlamadığını (%18,75) ve kısmen katkı sağladığını (%9,375) söyleyen öğrencilerin de olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin bu konuya yönelik görüşleri anabilim dallarına göre ele alındığında ortaya çıkan tablo şöyledir:

Çalışmaya katılan Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin %68,75'i (11 kişi) Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımının geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağladığını ifade etmiştir.

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında okuyan bazı öğrenciler; deyim ve atasözlerinin geleneksel kültürün yaşatılmasına önemli katkılar sağladığını ancak pop müziği aracılığıyla bu katkının çok daha önemli bir düzeye ulaştığını ifade etmektedir. Bu öğrencilerden K1 düşüncelerini: *"Atasözlerimiz ve deyimlerimiz geleneksel kültürün yaşatılmasına, nesilden nesile aktarılmasına katkı sağlar. Hele ki herhangi bir müzik türünde kullanılmaları bu aktarıma daha da çok katkı sağlar. Pop müziği türündeki şarkıların, gençlerin diline pelesenk olduğunu düşündüğümüzde öğrenmenin kaçınılmaz olacağını söyleyebiliriz."* cümleleriyle ifade ederken K5 *"Atasözleri ve deyimler kültürümüzün taşıyıcıları ve örnekleridir. Bu sebeple her ne şekilde topluma iletilmiş olursa olsun mutlaka ki önemlidir. Bu, pop müziği aracılığıyla yapıldığı takdirde daha büyük bir kitleye ulaşılmış olur. Bu sayede de pop müziği aracılığıyla geleneksel kültürümüzün diri tutulması sağlanmış olur."* demektedir.

E1 *"Katkı sağlar. Çünkü pop müzik günümüzde çok önemli bir yere sahiptir. Hayatımızda önemli bir yeri dolduran pop müziğin içerisinde deyim ve atasözlerinin kullanılması unutulmaya yüz tutmuş olan bazı geleneksel kültür öğelerimizi topluma yeniden hatırlatmaya, hatta belki de daha popüler hale getirmeye yardımcı olur."* diyerek halk tarafından çok bilinmeyen hatta unutulmuş deyim ve atasözlerinin pop müziği şarkıları aracılığıyla tekrar gündeme geleceğini vurgulayarak deyim ve atasözlerinin pop müziği şarkılarında kullanılmasının önemini dile getirmektedir.

E3 ise temelde pop müziği şarkılarını sanatsal olarak değerli bulmadığı halde bu şarkıların geleneksel kültürün yaşatılmasına olumlu katkı sağladığını düşündüğünü şu cümlelerle ifade etmektedir:

"Öncelikle, pop şarkılarının sanatsal olarak değeri olmadığını düşünüyorum. Ancak bu şarkılar, özellikle çocukların ve ergenlik çağındaki gençlerin ilgisini çekmektedir. Şarkı sözleri bazen anlamsız olsa da ritme bir araya geldiklerinde bireylerin diline dolanabiliyor. Bu nedenle pop müziği şarkılarında deyim ve atasözlerine yer verildiği takdirde geleneksel kültüre de katkı sağlanabileceğini düşünüyorum." (E3)

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin %25'i (4 kişi), şarkılarda deyim ve atasözü kullanımının geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağlamadığını, %6,25'i (1 kişi) ise kısmen katkı sağladığını dile getirmişlerdir.

Şarkılarda deyim ve atasözlerinin anlamlarına yer verilmediği için deyim ve atasözlerine şarkı içerisinde yer verilmiş olmasının geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağlamadığını düşünen E4 ve E8 bu konudaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Bence sağlamaz. Çünkü bu şarkılarda deyim ve atasözleri sadece kalıp olarak yer alıyor, yani anlamları verilmiyor. Ya da bazı durumlarda yerine, anlamına göre kullanılmıyor. Bu

nedenle sadece kulak aşinalığı olarak belirli bir katkı sağlayabilir. Ancak bu durum bana göre geleneksel kültürün yaşatılması için yeterli değildir.” (E4)

“Günümüzde popüler kültür ögesi olan pop müzik, doldurma ve boş kelime gruplarından oluşmaktadır. Bu yüzden o anlamsızlığın içinde geleneksel kültür öğelerimizin bulunmasına sıcak bakmıyorum. Aynı zamanda şarkılarda yer alan deyim ve atasözlerinin de anlamı üzerinde durulmuyor zaten. Bu yüzden katkı sağlamaz.” (E8)

E7 ise söz yazarının bilinçli olarak şarkıya deyim ve atasözü yerleştirmiş olması halinde bile şarkı sözlerinin yerine melodinin ön plana geçtiğini, bu durumun ise geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağlayamayacağını şu sözlerle belirtmektedir:

“Genel anlamda katkı sağlayacağını düşünmüyorum. Birçoğumuz pop müzik şarkılarını mırıldandığımızda şarkı sözlerine dikkat bile etmeyiz. Belki söz yazarı kasıtlı olarak deyim ve atasözü yerleştirmiştir şarkısına ancak biz bu şarkıların sözlerine değil, melodisine kaptırıyoruz kendimizi. Bu şekilde de geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağlanmış olamaz bana göre.” (E7)

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin %75’i (12 kişi) Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımının geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağladığını, %12,5’i (2 kişi) katkı sağlamadığını ve %12,5’i (2 kişi) ise kısmen katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerden K9, K14 ve K15 gençler arasında en yaygın olarak dinlenen müzik türünün pop müziği olduğunu, bu nedenle Türk Pop Müziği şarkılarında geçen deyim ve atasözlerinin geleneksel kültürün yaşatılması açısından katkı sağladığını söylemişlerdir.

“Evet, sağlar diye düşünüyorum. Günümüzde en çok dinlenen müzik türü, pop müziğidir. Ve pop müziği dinleyen kitle genellikle gençlerden oluşmaktadır. Genç nesil başta olmak üzere kimse artık büyüklerimiz kadar deyim ve atasözü kullanmıyor, daha doğrusu kullanamıyor. Çünkü kelime hazinemizi bireysel çabalarla geliştirebildiğimizi söylemek mümkün değildir. Bu nedenle deyim ve atasözlerinin şarkılarda kullanılması kültürümüzün yaşatılmasına önemli katkılar sağlayacaktır.” (K9)

“Türk pop müziği günümüzde en çok dinlenen müzik türlerinden biri olduğu için, toplumun çoğunluğuna hitap edebilme gücüne sahiptir. Bundan dolayı deyim ve atasözlerinin pop müziğinde kullanılması hem toplumun ilgili deyim ve atasözlerinin öğrenmesi hem de yaşatılması ve unutturulmaması açısından önemlidir. Böylece geleneksel kültürün de yaşatılmasına olumlu katkılar sağlanmış olur.” (K14)

“Ne yazık ki yeni nesil; eski türküler ve eski şarkılar yerine günümüzde pek kaliteli olarak nitelendiremediğim pop müziğini dinlemeyi tercih ediyor. Ancak dinlediğimiz şarkı türü ne olursa olsun, şarkı sözleri bir şekilde bilinçaltımıza yerleşiyor. Bu nedenle Türk pop müziğinde deyim ve atasözlerinin kullanılması, gençlerin yararına olur diye düşünüyorum. Bu açıdan bakıldığında da geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağlar diye düşünüyorum.” (K15)

K11 ise Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımının sadece geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağlamadığını, aynı zamanda şarkılara da anlam kattığını *“Sağlar. Türk Pop Müziğinde deyim ve atasözlerinin kullanılması, şarkılara da anlam katar ve şarkı sözleri daha da anlamlaşır. Bu durum, insanlarda merak duygusunu uyandırır ve insanlar için geleneksel kültürü yaşatma isteği daha fazla olur.”* cümleleriyle belirtmektedir.

Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımının geleneksel kültürün yaşatılmasına kısmen katkı sağladığını düşünen E10 ve E11 bu konudaki düşüncelerini şöyle ifade etmektedirler:

“Geleneksel kültürün yaşatılmasından çok, söyleyiş güzelliği sağlamak açısından şarkılarda deyim ve atasözlerinin kullanıldığını düşünüyorum. Yani bana göre asıl amaç kültürü yaşatmak değildir. Bunun yanında geleneksel kültüre katkı sağladığını kısmen de olsa düşünüyorum.” (E10)

“Geleneksel kültür, toplumumuzun genetik kodlarına işlemiştir ve değişmesi çok uzun yıllar sürecek bir aktarım sonucunda gerçekleşebilir. Popüler müzikte kullanılan deyim ve atasözlerinin kültürün yaşatılmasına belki mikro düzeyde etkisi olabilir ama geleneksel kültürün can çekiştiği zamanlarda onun kurtarıcısı olmaz.” (E11)

Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımının geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağlamadığını ifade eden öğrencilerden E14 düşüncelerini *“Açıkçası, pop müziğinin günümüzde sık dinlenen bir tür olduğunu düşünmüyorum. Belli bir müzik zevkine, tarzına sahip kişilerin isteyerek Türkçe pop dinlediklerini de düşünmüyorum. İster istemez maruz kaldığımız pop şarkılarının yazım aşamasında, şarkı sözlerine de çok dikkat edildiğini sanmıyorum. Bu nedenle geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağlamaz diye düşünüyorum.”* cümleleriyle dile getirmektedir.

3.7. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Deyim ve Atasözlerinin Türk Pop Müziğinde Kullanılma Amacı Konusundaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular

Görüşmeye katılan Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri Türk Pop Müziğinde deyim ve atasözü kullanılma amacı konusundaki düşüncelerini: 1. Şarkı sözlerini nota ve kafiyelere uydurmak, 2. Şarkı sözlerini pekiştirmek, 3. Şarkıyı, kendini tekrarlayan sözlerden kurtarmak, 4. İlgı çekerek farkındalık yaratmak, 5. Boşluk doldurmak, 6. Şarkının ezberde kalmasını kolaylaştırmak, 7. Deyim ve atasözü kullanımını halk arasında yaygınlaştırmak, 8. Şarkının popüleritesini arttırmak, 9. Şarkı sözlerinin kulağa hoş gelmesini sağlamak, 10. Duygu ve düşünceleri daha kısa yoldan anlatmak, 11. Unutulmuş olan deyim ve atasözlerini gün yüzüne çıkarmak şeklinde ifade etmişlerdir.

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri ise deyim ve atasözlerinin Türk Pop Müziği şarkılarında 1. Geleneklerimizi yaşatmak, 2. Deyimlerin duyguları ifade etmekte sağladığı kolaylık, 3. Laf sokmak, 4. Ahengi sağlamak, 5. Şarkı sözlerini zengin göstermek, 6. Sıra dışı olmak, 7. Ticari ve toplumsal talebi karşılamak, 8. Şarkı sözlerini kafiyeye uydurmak, 9. Şarkı sözlerini pekiştirmek, 10. Dikkati kültürümüze çekmek amacıyla kullanıldığına yönelik görüş bildirmişlerdir.

Bu bağlamda öğrencilerle yapılan görüşmeler incelendiğinde; Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin Türk pop müziği şarkılarında deyim ve atasözlerinin kullanılma amacı konusunda birbirine yakın görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilere ait görüşler aşağıda çeşitli başlıklar altında ele alınmıştır.

3.7.1.Şarkı Sözlerini Nota ve Kafiyelere Uydurmak

Bazı öğrenciler deyim ve atasözlerinin Türk Pop Müziği şarkılarında, şarkı sözlerini nota ve kafiyelere uydurmak amacıyla kullanıldığına yönelik görüş bildirmişlerdir. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Bence kasıtlı bir kullanım söz konusu değildir. Kafiyeye uyumunu sağlamak için tesadüfen kullanılıyor olabilir.” (K8)

“Tamamen kafiye oluşsun diye kullanılmaktadır.” (E3)

“Bazen anlamı güçlendirmek için kullanılsa da çoğunlukla kafiyeyi sağlamak amacıyla kullanılmaktadır.” (E8)

Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okuyan E12 ise bazı önemli bestecilerin haricinde pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımının sözleri sadece kafiyeye uydurmak amacıyla kullanıldığını *“Pop müziği alanında bazı önemli besteciler haricinde, sadece sözleri kafiyeye uydurmak amacıyla kullanılıyor. Öğretim amaçlı olduğunu düşünmüyorum.”* sözleriyle dile getirmiştir.

3.7.2.Şarkı Sözlerini Pekiştirmek

Bazı öğrenciler, deyim ve atasözlerinin Türk Pop Müziği şarkılarında, şarkı sözlerini pekiştirmek amacıyla kullanıldığına yönelik görüş bildirmişlerdir. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden K2 ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden E14 bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Bence daha çok şarkı sözlerini pekiştirerek dinleyenlerde ilgi uyandırmak adına kullanılıyor.” (K2)

“Şarkı sözlerini pekiştirmek için kullanılıyor olabilir.” (E14)

3.7.3.Şarkıyı, Kendini Tekrarlayan Sözlerden Kurtarmak

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında okuyan K3, pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımının şarkıyı kendini tekrarlayan sözlerden kurtarmak amacıyla olduğunu *“Sanatçılar duygu ve düşüncelerini etkili bir biçimde ifade etmek için kullanırlar. Bunu ana dillerinin doğası gereği yaparlar ve parçası oldukları topluma kendilerini bu şekilde kabul ettirirler. Deyim ve atasözlerinin çeşitliliği şarkılara yerlilik kattığı gibi, kendini tekrarlayan sözlerden de kurtulmanın bir yoludur. Bir başka deyişle sanatçıyı da kendini tekrarlamaktan kurtarır. Bununla birlikte deyim ve atasözlerinin öğretimi gibi bir amaçları olduğunu düşünmüyorum. Barış Manço gibi sanatçılar dışında, bunu bilinçli olarak yaptıklarına inanmıyorum.”* cümleleriyle ifade etmiştir.

3.7.4.İlgi Çekerek Farkındalık Yaratmak/Dikkati Kültürümüze Çekmek

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden K4, *“Pop müziğin kendi kültürümüz olmamasıyla birlikte ortaya çıkan Türk Pop Müziği bizim kültürümüz olmuştur. Kendi kültürümüze göre şekillendirdiğimiz bu türde atasözleri ve deyimleri görmemiz bize ait olma duygusu verir. Aynı zamanda ilgi çekmek, farkındalık yaratmak için de kullanılabilir.”* diyerek pop müziği şarkılarında deyim ve atasözü kullanımının tamamen ilgi çekmek, toplumda farkındalık yaratmak ve dikkati kültürümüze çekmek amacıyla olduğunu vurgulamıştır.

3.7.5.Boşluk Doldurmak

Bazı öğrenciler, Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözlerinin sadece boşluk doldurmak amacıyla kullanıldığına yönelik görüş bildirmişlerdir. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden K1 ve K5, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden ise K9 bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Barış Manço gibi sanatçılar düşünüldüğünde, öğreticilikten bahsedilebilir. Fakat popüler kültürde daha çok ritme uydurmak, nota ve kafiyelere uydurmak, söz yazmak, boşluk doldurmak kaygısının olduğu kanaatindeyim.” (K1)

“Günümüz şarkılarına baktığımızda çok fazla anlam yoğunluğu olan şarkılara sahip olduğumuz söylenemez. Bu yüzden boşluk doldurma ve anlam tamamlama amaçlı olduğu söylenebilir.” (K5)

“Çok isterdim tamamen öğretim amaçlı kullanıldığını söylemeyi ama genelde şarkı sözlerindeki boşlukları doldurmak için kullanılıyor.” (K9)

3.7.6.Şarkının Ezberde Kalmasını Kolaylaştırmak

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında okuyan K6, diğer katılımcılardan farklı olarak Türk Pop Müziğinde deyim ve atasözü kullanımının ritmi sağlamak, kafiye oluşturmak amaçlarının yanında şarkının daha kolay ezberde kalmasını sağlamak amacıyla kullanıldığını *“Ritmi sağlamak, kafiye oluşturmak ve özellikle de şarkının ezberde kalmasını kolaylaştırmak amacıyla kullanılıyor.”* diyerek belirtmiştir.

3.7.7.Deyim ve Atasözü Kullanımını Halk Arasında Yaygınlaştırmak

Görüşmeye katılan bazı öğrenciler deyim ve atasözü kullanımını halk arasında yaygınlaştırmak amacıyla Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözlerine yer verildiğini ifade etmişlerdir.

“Deyim ve atasözü kullanımını halk arasında yaygınlaştırmak amacıyla olabilir.” (K7)

“Şarkı sözleri, kulak aşinalığı yaratan sözlerdir. Bu yüzden daha çabuk kabul edilip benimsenir. Sanatçılar deyim ve atasözlerini halka ulaştırmak ve öğretmek amacıyla şarkıların bu özelliğinden yararlanarak deyim ve atasözlerine yer veriyor olabilir.” (E2)

3.7.8.Şarkının Popülaritesini Arttırmak

E1 “*Deyim ve atasözlerinin akılda kalıcılığı sayesinde müziğin popülaritesini arttırma amacıyla kullanıldığı düşüncesindeyim.*” diyerek deyim ve atasözlerinin müzik popülaritesini arttırmak amacıyla Türk Pop Müziği şarkılarında kullanıldığını belirtmiştir.

3.7.9.Şarkı Sözlerinin Kulağa Hoş Gelmesini Sağlamak/Şarkı Sözlerini Zenginleştirmek

Bazı öğrenciler, deyim ve atasözlerinin Türk Pop Müziği şarkılarında, şarkı sözlerini zenginleştirerek şarkı sözlerinin kulağa daha hoş gelmesini sağlamak amacıyla kullanıldığını söylemişlerdir. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden E4, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden ise E17 bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“*Kulağa hoş gelmesi amacıyla kullanılıyor.*” (E4)

“*Söyleyişi güzelleştirmek adına kullanıldığını düşünüyorum. Anlam konusunda ise deyim ve atasözlerinin şarkı bütünlüğüne çok fazla uymadığını söyleyebilirim.*” (E17)

3.7.10. Duygu ve Düşünceleri Daha Kısa Yoldan Anlatmak/Deyimlerin Duyguları İfade Etmede Sağladığı Kolaylık

Görüşmeye katılan bazı öğrenciler ise Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözlerine yer verilmiş olmasının amacı olarak deyim ve atasözlerinin, duygu ve düşünceleri daha kısa yoldan ve daha etkili olarak anlatmaya imkân tanınmasını göstermişlerdir. Bu öğrencilere ait görüşlerden bazıları şöyledir:

“*Anlatmak istediği şeyi daha kısa anlatmak için kullanılıyor.*” (E5)

“*Anlatılması normalde uzun kelimeleri ve cümleleri gerektirecek anlamların, daha kısa cümleler halinde anlatılmasına fırsat tanıdığı için kullanıldığını düşünüyorum.*” (E9)

“*Bence, verilmek istenen duygunun kısaca ifade edilmesi, anlatımı kolaylaştırması amacıyla kullanılıyor.*” (K12)

3.7.11. Unutulmuş Olan Deyim ve Atasözlerini Gün Yüzüne Çıkarmak/Geleneklerimizi Yaşatmak

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden E7 “*Unutulmuş olan deyim ve atasözlerini gün yüzüne çıkarıp genç nesile aktarabilmek amacıyla olabilir.*” diyerek bu konudaki düşüncelerini ifade ederken Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden E15 “*Odak noktasını geleneksel kültüre çekmek için deyim ve atasözlerini şarkılarında kullanan sanatçılar vardır. Barış Manço, bu sanatçılardan biridir. Ancak ben çoğu sanatçının şarkılarında deyim ve atasözlerine bilinçli bir şekilde yer verdiğini düşünmüyorum.*” diyerek Barış Manço gibi bazı sanatçıların deyim ve atasözlerine bilinçli bir şekilde şarkılarında yer verdiklerini, bazı sanatçıların ise aynı bilince sahip olmadıklarını vurgulamıştır.

3.7.12. Laf Sokmak

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden K13 diğer katılımcılardan farklı olarak “*Genellikle laf sokmak amacıyla kullanıldığını düşünüyorum.*” demiştir.

3.7.13. Ahengi Sağlamak

Şarkılarda ahengi sağlamak amacıyla deyim ve atasözlerine yer verildiğini düşünen E6 ve K14 bu konudaki düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“*Ritm ve ahengi sağlamak amacıyla kullanılıyor.*” (E6)

“*Anlatımı güçlendirmekten ziyade ahengi sağlamak adına kullanılmaktadır. Çünkü hiç alakası olmayan bir yerde yine alakasız deyimlere yer verildiği oluyor.*” (K14)

3.7.14. Sıra Dışı Olmak

Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okuyan E10, diğer katılımcılardan farklı olarak deyim ve atasözlerinin Türk Pop Müziği şarkılarında ilgi çekmek ve sıra dışı olmak amacıyla kullanıldığını “*Bence daha çok ilgi çekmek, sıra dışı olmak amacıyla kullanılıyor.*” cümlesiyle vurgulamaktadır.

3.7.15. Ticari ve Toplumsal Talebi Karşılama

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden E11, “Ben, ticari ve toplumsal talebi karşılamak adına olduğunu düşünüyorum.” cümlesiyle, şarkı sözlerinin ticari kaygı ile kaleme alındığını düşündüğünü ifade etmiştir.

3.8. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Şarkılar Aracılığıyla Deyim ve Atasözlerinden Hangisinin Öğretiminin Daha Kolay Olabileceği Konusundaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular

Öğrencilerle yapılan görüşmeler incelendiğinde; Türk pop müziği şarkıları aracılığıyla deyimlerin daha kolay öğretilebileceğini söyleyen öğrencilerin çoğunlukta olduğu (%65,625) görülmektedir. Bu bağlamda deyimlerin daha kolay öğretilmesini sağlayan bazı etmenlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu etmenler; deyimlerin günlük hayatta atasözlerine oranla daha çok kullanılmaları, deyimlerin hem daha kısa hem de mastar halinde olmaları, deyimlerin benzetme yoluyla kurulması ve mecazi anlam içermeleri, deyimlerin çekimlenebilir olması, atasözlerine göre kolay anlaşılabilirliği olduğu tespit edilmiştir.

Bazı öğrenciler deyimlerin, atasözlerine oranla günlük hayatta daha çok kullanılması nedeniyle deyimlerin Türk Pop Müziği şarkıları aracılığıyla daha kolay öğretilebileceğine yönelik görüş bildirmişlerdir.

“Deyimlerin öğretilmesi bence daha kolay olur. Çünkü deyimler, günlük hayatta atasözlerinden daha çok kullanılıyor ve günlük olayları her zaman atasözleriyle açıklamak çok kolay olmuyor. Fakat deyimler anlatım yönü bakımından atasözlerinden daha yaygındır.” (K2)

“Deyimlerin çok daha fazla kullanılıyor olmasından dolayı, deyimler diyebiliriz.” (K4)

Deyimlerin atasözlerine göre daha kısa olması ve mastar halinde oldukları için daha kolay öğretilebileceğini söyleyen K5, E2 ve E6 düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Bence deyimler, genellikle atasözlerine göre daha kısa ve mastar halinde oldukları için atasözlerine göre daha kolay öğretilir. Atasözlerinin kalıp ifadeler olması ve uzunluğu bu durumu olumsuz etkileyebilir.” (K5)

“Deyimlerin öğretimi daha kolay olur diye düşünüyorum. Çünkü kısa ve öz oldukları için anlaşılabilirliği de daha kolay olur.” (E2)

“Atasözlerine göre daha az kelimeyle kuruldukları için deyimlerin öğretimi daha kolay olur.” (E6)

Deyimlerin, atasözlerine göre daha kolay öğrenilebileceğini benzetme yoluyla kurulmuş olmalarına ve mecazi anlam içermelerine dayandıran K12, bu konudaki düşüncelerini şöyle dile getirmektedir:

“Deyimlerin öğretimi daha kolay olur. Çünkü benzetme yoluyla kuruldukları için ve mecazi anlam içerdikleri için akılda kalmaları daha kolay olur.”

Türk Pop Müziği şarkıları aracılığıyla deyimlerin daha kolay öğretilebileceğini ifade eden öğrencilerden bazıları bu durumu deyimlerin, çekimlenebilir özelliğine dayandırmıştır.

“Bana göre atasözlerinin öğretilmesi daha zordur. Çünkü atasözleri kalıplaşmış olduğu için hiçbir şekilde değiştirilemiyor. Deyimler de kalıplaşmış ifadeler olmasına rağmen ek alabiliyor, yer değiştirebiliyor. Bu yüzden şarkılarda deyimlere daha fazla yer verilir. Buna bağlı olarak da deyimlerin öğretimi kolay olur.” (K7)

“Deyimlerin öğretimi daha kolay olur. Çünkü deyimler mastar haldedir ve gerektiğinde çekimlenebilir. Ancak atasözlerinde bunu yapmak mümkün değildir.” (E3)

“Deyimleri öğretmek bence daha kolay olur. Deyimler çekimlenebildiği için şarkı sözü yazmak ve kafiyeli hale getirmek daha kolay olur.” (E10)

Görüşmeye katılan öğrencilerden E17 ise “*Deyimler halkın anlayabileceği düzeyde olduğu için deyimlerin öğretimi daha kolay olur.*” diyerek deyimlerin atasözlerine göre daha kolay anlaşıldığını, bu nedenle de öğretimlerinin daha kolay olduğunu ifade etmiştir.

Görüşmeye katılan öğrencilerin %21,875’i Türk Pop Müziği şarkıları aracılığıyla atasözlerinin daha kolay öğretilebileceğine dikkat çekmiştir.

Katılımcılardan E15 ve E16 atasözlerinin gerçek yaşamdan çıkarılan dersler sonrası oluştuğunu, buna bağlı olarak da şarkılarda atasözlerinin kullanılmasının daha faydalı sonuçlar doğuracağı için Türk Pop Müziği şarkıları aracılığıyla atasözü öğretiminin daha kolay olacağını dile getirmişlerdir.

“Atasözleri daha çok dikkat çeker. Gerçekliği ve yaşantıdan çıkarılan derslerin betimlenmesi olarak kişiye daha çok fayda sağlar.” (E15)

“Bence şarkılar aracılığıyla deyimlerin ve atasözlerinin öğretilmesinde kolaylık konusunda anlamlı bir farklılık olmayabilir. Eğer olacaksa bu atasözleridir. Çünkü öğütler dinleyicilerin yaşanmışlığına dokunursa öğrenmeyi kolaylaştırır.” (E16)

Katılımcılardan E4 ise “*Atasözleri öğüt vermesi nedeniyle anlaşılması daha kolaydır. Bu nedenle şarkılarla öğretilmesi daha kolay olabilir.*” diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Görüşmeye katılan öğrencilerin %9,375’i ikisinin de kolay öğretilebileceğini; %3,125’i ise (1 kişi) ikisinin de zor öğretilebileceğini söylemiştir. Bu bağlamda K3 düşüncelerini “*Her ikisinin öğretimi de kolay olur. Bunu örneklerden görebiliyoruz. Ancak şarkılarda atasözleri deyimlere oranla daha az kullanılmaktadır. Bunu teknik olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır. Atasözlerinin notalarla ifade edilmesi deyimlere göre daha zordur. Yapılarında değişmeye ve bozulmaya uğramaları söz konusu olabilir. Bu durumun da atasözlerinin yanlış öğrenilmesine ve yerleşmesine neden olabilir. Atasözleri ve deyimleri öğretirken şarkıların çok dikkatli seçilmesi gerekir. Burada popüler müzik yapanların da duyarlı olması gerekmektedir. Zira öğrenen, eğitim-öğretim kurumlarıyla sınırlı değildir.”* K8 ise “*Bence dile tam anlamıyla hâkim olmayan biri için ikisi de şarkılarla zor olur. Çünkü açıklamak, anlatmak gerekir. Bu nedenle kullanılmasının uygun olmadığını düşünüyorum.*” demiştir.

3.9. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Türk Pop Müziği Aracılığıyla İlk Kez Duyup Öğrendikleri Deyim ve Atasözlerine Yönelik Bulgular

Öğrencilere, Türk pop müziği şarkıları aracılığıyla ilk kez duyup öğrendikleri deyim ve atasözlerinin olup olmadığı, varsa bunların hangileri olduğu konusundaki görüşleri sorulduğunda; öğrencilerin %37,5’i Türk Pop Müziği şarkılarında ilk kez duyup öğrendikleri deyim ve atasözlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bunlar: *al elmaya taş atan çok olur* (K6, K10, K15, E4, E11), *canı kaymak isteyen mandayı yanında taşır* (K3), *dilin kemiği yok* (E15), *her duyan başka söyler* (E15), *zürefanın düşkünü beyaz giyer kış günü* (K3, E12) atasözleri ve *ağzı var dili yok* (E14), *caka satmak* (K2, E5), *can pazarı* (K3), *dil yarası* (K3), *dilli düdüğü* (E1) deyimleridir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %34,375’i şarkılar aracılığıyla ilk kez duyup öğrendikleri deyim ve atasözlerinin olmadığını ifade ederken K7 ve E7 bunun sebeplerini de şöyle açıklamıştır:

“Hatırladığım kadarıyla yok. Üniversite öğrencisi olmanın yanı sıra Türkçe Öğretmenliği anabilim dalında okuduğum için deyim ve atasözleri konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum.” (K7)

“Şarkılardan öğrendiğim deyim ve atasözü olduğunu düşünmüyorum. Çünkü şarkılarda genel olarak zaten insanlar tarafından bilinen atasözü ve deyimler kullanılıyor.” (E7)

Öğrencilerin %28,125’i ise Türk Pop Müziği şarkıları aracılığıyla ilk kez duyup öğrendikleri deyim ve atasözlerinin olup olmadığını hatırlayamadıklarını söylemişlerdir. Bu öğrencilerden bazıları düşüncelerini “*Geleneksel bir aile yapısında büyüdüğümünden dolayı küçük yaşlardan itibaren günlük yaşamda sıkça kullanılan deyim ve atasözlerine hakimiyetim yüksekti. Mutlaka sonradan öğrendiğim ve belki de şarkı aracılığıyla oturttuğum deyim ve atasözleri vardır. Şu an bunu hatırlayamadım. Sanırım ilk kez duyup öğrendiğim sınırlıdır.”* (K4), “*Şu anda tam hatırlayamamakla birlikte bunun çok büyük ölçüde mümkün olacağını düşünüyorum. Sonuçta tüm atasözü ve deyimleri de okulda, ailede,*

çevremizden vs. öğrenmedik. Hayatımızın bir parçası haline gelmiş olan şarkı dinleme aktivitesiyle mutlaka ki buna katkı sağlamışızdır.” (K5) cümleleriyle aktarmıştır.

3.10. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Türk Pop Müziği Şarkıları Aracılığıyla Deyim ve Atasözü Öğretiminin Başarılı Olabilmesi İçin Getirdikleri Önerilere Yönelik Bulgular

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri, Türkçe Pop Müziği şarkıları aracılığıyla deyim ve atasözü öğretiminin başarılı sonuçlar getirebilmesi için çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Getirilen öneriler, öğrencilerden yapılan alıntılarla aşağıda açıklanmıştır.

3.10.1. Şarkı Sözü Yazarlarına Yönelik Öneriler

Görüşmeye katılan öğrencilerin çoğunluğu, şarkılar aracılığıyla deyim ve atasözü öğretiminin öncelikle şarkı sözü yazarına bağlı olduğunu ifade etmişlerdir. Buna yönelik görüş bildiren K1, K5, K7, E1, E3 ve E4'e ait görüşler şöyledir:

“Özellikle deyimlerde anlam kaymalarına neden olmayacak şekilde doğru kullanım, yerinde kullanım önemsenmeli, nota, ritim kaygısı, ticari rant kaygısı güdülmemelidir.” (K1)

“Günümüz pop müzik şarkıları ciddi anlamda boş sözlerle oluşturulmakta artık. Bunu iyileştirmek ve kültürümüze katkı sağlamak amacıyla şarkı sözü yazarları daha fazla anlamlı yapılar kurup atasözleri ve deyimleri bu sözlere dahil edebilirler. Hem bu sayede toplumun yalnızca okuldaki Türkçe derslerinde değil, günlük hayatında daha fazla karşısına çıkarıp önce merak uyandırıp sonra da öğrenmesi sağlanabilir.” (K5)

“Daha az bilinen atasözü ve deyimleri kullanarak şarkılarda yer vermek dilimizin zenginliklerini keşfetmek, kelime hazinemizi zenginleştirmek ve kültürümüzü yaşatmak için faydalı olur.” (K7)

“Öncelikle öğrenme ve akılda kalıcılığı artırmak için şarkı seçimlerinde öğretim ilkelerinin gözetilmesi gerekir. Örneğin şarkılarda kullanılan deyim ve atasözlerinin öğrenci düzeyine uygun, daha somut, güncel, çok ağır anlamlar içermeyen, açık, kendi yaşamına yakın olmalıdır. Bu şekilde, şarkılara aracılığıyla deyim ve atasözü öğretimindeki verimin artması sağlanabilir.” (E1)

“Şarkı adı deyim ve atasözleri arasından seçilmelidir, yani deyim ve atasözleri şarkı adı olarak kullanılmalıdır.” (E3)

“Şarkı sözü yazarlarının daha bilinçli olarak hareket etmesi bence en önemli adımdır. Ayrıca, deyim ve atasözlerinin de şarkı içinde anlamlarına uygun olarak kullanılmasına özen gösterilmelidir.” (E4)

3.10.2. Türk Pop Müziği Sanatçılara Yönelik Öneriler

Görüşmeye katılan bazı öğrenciler, şarkıyı seslendiren sanatçılara deyim ve atasözlerini doğru aktarabilmek için önemli görevler düştüğünü belirtmişlerdir. Buna yönelik görüş bildiren bazı öğrencilere ait görüşler aşağıda sunulmuştur.

“Seslendirilen şarkılarda geçen atasözlerinin ve deyimlerin anlam ve açıklamaları şarkıcılar tarafından paylaşılabilir. Böylece yeni nesil çocuklarının deyim ve atasözü öğrenimi kolaylaşmış olur.” (K4)

“Şarkılardaki deyim ve atasözlerinin kullanım sıklığı arttırılmalı, deyim ve atasözlerine dikkat çekmek için deyim ve atasözleri daha vurgulu söylenmeli.” (K9)

K11 ise “Sanatçılar topluma örnek insanlar olduğu için deyim ve atasözlerini herkesten önce onların doğru kullanması gerekir.” diyerek şarkılarda deyim ve atasözü kullanımının tek başına yeterli olmadığını, deyim ve atasözlerinin dinleyiciler tarafından fark edilebilmesi için vurgulu söylenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

3.10.3. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Araştırmaya katılan öğrencilerden K2 ve K4, Türkçe öğretmenlerinin derslerde Türk Pop Müziği şarkılarına yer vererek bu şarkılar aracılığıyla deyim ve atasözü öğretimini gerçekleştirebileceklerini vurgulamışlardır. Öğrencilere ait görüşler aşağıda verilmiştir:

“Öğretmenler tarafından uygun Türkçe pop müzikler derlenerek öğrencilere eğlenceli bir öğrenme materyali oluşturulabilir.” (K2)

“Türkçe derslerinde öğretmenin uygun gördüğü şarkılar sınıfta değerlendirilebilir.” (K4)

3.10.4. Türkçe Ders Kitabı Yazarlarına Yönelik Öneriler

Bazı öğrenciler, Türkçe ders kitabı yazarlarına da bu konuda önemli görevler düştüğünü ifade etmişlerdir. Bu bağlamda K3 *“Türk Pop Müziği şarkıları aracılığıyla deyim ve atasözü öğretimine yönelik şarkılar hazırlanarak Türkçe ders kitaplarında dinleme etkinlikleri kapsamında bu şarkılara yer verilmelidir.”* diyerek Türk Pop Müziği şarkılarının dinleme etkinlikleri kapsamında verimli bir şekilde değerlendirilebileceğini ifade ederken K13 *“Amaç pop müziği aracılığıyla deyim ve atasözü öğretimi olduğu için şarkılarda geçecek deyim ve atasözlerinin belirlenmesinde Türkçenin güzel kullanımına örnek olmalıdır. Bu nedenle ders kitabı yazarları dinleme etkinliklerini hazırlarken Türkçenin güzel kullanımına örnek olacak deyim ve atasözlerinin yer aldığı şarkıları kullanmalıdır.”* demiştir.

4. SONUÇ

Yapılan görüşmeler sonucunda Türkçe Eğitimi ve Müzik Eğitimi anabilim dallarında okuyan öğrencilerin, şarkılarında deyim ve atasözlerini en çok kullanan sanatçı olarak Sezen Aksu, üçüncü sıraya yerleştirilen Sıla ve en az kullanan sanatçı olarak Hande Yener’de hemfikir oldukları; ikinci ve dördüncü sırada yer alan sanatçılarla ilgili (Ajda Pekkan ve Sertab Erener) farklı görüşlere sahip oldukları görülmüştür.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğrencilerin sırasıyla üçüncü, dördüncü ve beşinci sırada yer alan Levent Yüksel, Gökhan Türkmen ve Murat Boz ile ilgili aynı fikirlere sahip oldukları ancak şarkılarında deyim ve atasözlerine en çok yer veren sanatçı ve onu ikinci sırada izleyen sanatçı konusunda (Tarkan ve MFÖ) farklı düşündükleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler incelendiğinde, öğrencilerin %37,5’inin Türk Pop Müziği şarkılarında ilk kez duyup öğrendikleri deyim ve atasözlerinin olduğunu, %34,375’inin olmadığını, %28,125’inin ise hatırlayamadıklarını ifade ettikleri görülmüştür.

Görüşmelerden elde edilen verilere göre öğrencilerin %65,625’i şarkılar aracılığıyla deyimlerin, %21,875’i ise atasözlerinin daha kolay öğretilabileceğini ifade etmiştir. Bununla birlikte görüşmeye katılan öğrencilerin %9,375’i ikisinin de kolay öğretilabileceğini, %3,125’i ise ikisinin de zor öğretilabileceğini söylemiştir.

Yapılan görüşmeler sonucunda, Türk Pop Müziği şarkılarında deyim ve atasözlerinin kullanılmasının geleneksel kültürün yaşatılmasına katkı sağladığını söyleyen öğrencilerin yanında (%71,875), katkı sağlamadığını (%18,75) ve kısmen katkı sağladığını (%9,375) söyleyen öğrencilerin de olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında görüşleri alınan öğrencilerin, Türk Pop Müziği sanatçılarının şarkılarında geçen deyimleri hatırlamalarına yönelik sonuçlara bakıldığında, öğrencilerin Tarkan için 28 farklı deyim, MFÖ için 7 farklı deyim, Ajda Pekkan ve Murat Boz için üçer farklı deyim, Sertab Erener için 2 deyim, Gökhan Türkmen ve Levent Yüksel için birer farklı deyim örneği verdikleri; Hande Yener, Sezen Aksu ve Sıla’nın şarkılarında geçen deyimlere yönelik ise örnek vermedikleri tespit edilmiştir.

Türk Pop Müziği sanatçılarının şarkılarında geçen atasözlerini hatırlamalarına yönelik sonuçlara bakıldığında ise Tarkan için 7 farklı atasözü; Sezen Aksu için 4 farklı atasözü; Ajda Pekkan, Hande Yener ve Murat Boz için birer farklı atasözü örneği verdikleri; Gökhan Türkmen, Levent Yüksel, MFÖ ve Sıla’nın şarkılarında geçen atasözlerine yönelik ise örnek vermedikleri tespit edilmiştir.

Bu bağlamda öğrencilerin özellikle Tarkan şarkılarını sıklıkla dinledikleri için şarkılarda yer alan sözlerde geçen deyim ve atasözlerini daha kolay hatırladıklarını söylemek mümkündür. Diğer

sanatçılara bakıldığında, öğrencilerin şarkılarında hangi deyimlerin geçtiğini hatırlayamadıkları Hande Yener, Sezen Aksu ve Sıla ile; hangi atasözlerinin geçtiğini hatırlayamadıkları Gökhan Türkmen, Levent Yüksel, MFÖ ve Sıla'nın şarkılarını çok fazla dinlemedikleri, şarkı sözlerine dikkat etmedikleri veya anımsayamadıkları sonuçlarına ulaşmak mümkündür.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle getirilen öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Günümüzde sıklıkla dinlenen Türk pop müziği şarkıları boş ve anlamsız sözlerden arındırılarak dilimize katkı sağlayacak, söz varlığını içerisinde barındıran anlamlı sözler kullanılarak yazılmalıdır.
- Şarkılar içerisinde hemen herkesin bildiği atasözleri ve deyimlerin yanında az bilinen atasözlerini ve deyimleri kullanarak dilimizin zenginliklerini keşfetmek ve kelime hazinemizi genişletmek için bu kültür taşıyıcılarından sıklıkla faydalanılmalıdır.
- Bestekârlar (söz yazarları), ticari kaygı gütmeyen, Türkçenin güzel kullanımına örnek teşkil eden sözler yazarak söz varlığımızın yapı taşları olan deyim ve atasözlerine sıklıkla yer vermelidir.
- Deyimler ve atasözleri şarkılar içerisinde yapıları bozulmadan ve anlamlarına uygun olarak şarkının diğer sözleriyle anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde kullanılmalıdır.
- Türk pop müziği sanatçıları özellikle dilimize yerleşmiş yabancı sözcükler kullanmak yerine dilimize ait sözcükleri yerli yerinde ve güzel kullanmaya özen göstermelidir.
- Türk pop müziği sanatçıları özellikle söz varlığımızın zenginliklerinden sayılan deyim ve atasözlerinden, ikilemelerden, pekiştirmelerden vb. oluşan bir albüm hazırlayarak bu albümün Türkçe derslerinde dilimizin zenginliklerinin öğretiminde materyal olarak kullanılmasına yönelik çalışmalarına katkı sağlamalıdır.
- Öğretmenler, konu ile alakalı popüler şarkıları hazırlayıp bunları derste öğrenilenleri pekiştirmek ve akılda kalıcılığı arttırmak amacıyla yarışma vb. çeşitli etkinliklerde kullanabilir.
- Yabancılar Türkçe öğreten öğretmenler derslerinde, özellikle deyim ve atasözü öğretiminde öğrencilerin günlük hayatta sıklıkla maruz kaldıkları veya bilinçli olarak öğrenip dinledikleri Türk pop müziği şarkılarından yararlanmalıdır.
- Şarkılar dil edinim mekanizmasını tekrar etme yoluyla harekete geçirmesi ve ezberlemeyi kolaylaştırmasından dolayı özellikle Türkçe derslerinde sıklıkla kullanılan bir öğretim yöntemi olarak tercih edilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKSOY, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, 1. Atasözleri Sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- ARTUÇ, S. (2011). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Barış Manço Şarkılarıyla Üst Seviyeye Türk Kültürüne Ait Değerlerin Kazandırılması. *Türk Yurdu*, 102(312), <https://www.turkyurdu.com.tr/yazaryazi.php?id=845>
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- CANBAY, A. (2015). Türkiye’de Müzik Türleri ve Gelişimleri. Z. Nacakçı ve A. Canbay (Ed.), *Müzik Kültürü*. ss. 199-226. Ankara: Pegem Akademi.
- ÇİFTÇİ, E. (2010). Popüler Kültür, Popüler Müzik ve Müzik Eğitimi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 149-161.
- ÇOBANOĞLU, Ö. (2004). *Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü*. Ankara: Atatürk Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını No: 301.
- DOĞAN, Y. (2012). *Dinleme Eğitimi* (2. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- ELÇİN, Ş. (1986). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları No: 365.
- GÖÇER, A. (2012). Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. *Türk Dili*, 729, 50-57.

KARABAĞ, İ. ve COŞAN, L. (2000). Türkçedeki Gönül, Kalp ve Yürek Kelimeleriyle İlgili Atasözleri ve Deyimler ve Bunların Almandaki Karşılıkları. *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, 96, 5-29.

KARASAR, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (15. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

METE, F. (2014). Kültürel Ortaklığın Göstergesi Deyimlerin Öğretimi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 21(2), 113-128.

ÖN, G. (2019). Türk Pop Müziğinde Deyim ve Atasözü Kullanımına Yönelik Bir Değerlendirme, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

SAY, A. (2009). *Müziğin Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

SİNAN, A. T. ve DEMİR, S. (2010). Dil Bilimini Sevdiren Adam: Prof. Dr. Doğan Aksan (1929-2010). *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(4), 639-662.

TABAK, G. ve GÖÇER, A. (2014). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılabilecek Fiziksel-Duygusal-Kültürel Yöntem: Kuramsal Bir Çalışma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 152-162.

YILDIRIM, A., ŞİMŞEK, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

www.tdk.gov.tr